

möten." Det är bara det, att det inte är Palme utan Feldt som attraherar marginalväljare och som det därför gäller att jämföra sig med och slå i debatten. Och det var Westerberg som kunde mäta sig med Feldt i valrörelsen.

Det är inget fel på den moderata ideologin. Den är sakligt bra och den har stöd av en mycket stor grupp väljare. Men presentationen av partiet är fel. I sakfrågorna måste det bli mindre om barnfamiljerna och mer om valfrihet. I framförandet måste det bli färre sambadanserskor och moderatkolor och fler sakliga offensiva attacker. Då kan vi moderater ha en chans att vända trenden och få den valframgång som vår ideologi förtjänar.

PS. I presslägningsögonblicket kommer Sifos siffror för oktober. Som väntat fortsätter moderaterna neråt. Överraskningen är att fp har tagit så mycket, inte bara av m utan även av c och s, att partiet med god marginal har gått om moderaterna och är största borgerliga parti. Centerpartiet har en rekordlåg siffra på 6,5%. Centerpartiets tioåriga tillbakagång är ett skolexempel på att ett förlorande lag i politiken inte kan bli ett vinnande utan omfattande personbyten. Sedan valförlusten 1976 har det varit uppenbart att varje centerval med Fälldin som partiledare blir förlustval.

KJELL TRESLOW:

Att falla på eget grepp

Moderata samlingspartiets förluster i 1985 års val beror till största delen på den egna politiken.

Många kommunalt verksamma moderater har länge förstått att ett brett folkligt parti måste föra en politik som kan omfattas av ett folkflertal. Den moderata rikspolitiken och de moderata budskapen har allt eftersom opinionssiffrorna stigit för moderaterna förskjutits åt höger. Ju högre opinionssiffror desto radikalare förslag.

Varför reta upp svensk fackföreningsrörelse genom allmänt fackföreningsfientliga förslag. Tror man att fackföreningar, som under årtionden genom frivilliga insatser och med beskattade medlemsavgifter byggt upp en maktposition, stillatigande skulle åse attackerna? Denna kritik gäller *hela borgerligheten* som uppenbarligen inte kan eller vill byg-

ga upp ett förtroende hos den fackliga rörelsen. Sverige behöver få ett klimat som underlättar att lösa våra ekonomiska problem. Det kan aldrig gå med konfrontation mot löntagarorganisationerna hur illa man än tycker om en del av deras aktiviteter och överdrivna maktanspråk. Och varför spela upp hyresregleringens avskaffande inför sittande fastighetsägare? Vem hade bett om detta? Även om mycket måste ändras från dagens socialdemokratiska samhälle går det inte att föra en principiell ideologisk kamp på alla fronter samtidigt i en valrörelse!

Moderaterna har återigen hamnat i den skuggbudgetspolitik som på sin tid introducerades av partisekreteraren Gunnar Svärd.

Vad är det då för fel på att föreslå besparingar i en ekonomi som lider av stora underskott och där samhället inte kan fullfölja sina

åtaganden trots ett mycket högt skattetryck? Svaret är att i ett flerpartisystem går det inte att spara snabbare än vad majoriteten accepterar. Varje annan politik kommer alltid att framstå som hjärtlös. Jag tror därför att det är det drag av hjärtlöshet som varit så tydligt förknippat med moderaterna under de senaste åren som fått ett antal allmänborgerliga väljare att dra åt sig öronen. Det har i varje fall utgjort en fantastisk måltavla för (s)-attacker.

Årets valrörelse handlade skenbart om de "moderata" frågorna. Det var skatter och det var andra sk plånboksfrågor. Men den konservativa politiken i Sverige har också en idétradition i kulturfrågor, i skolfrågor, i försvarsfrågor som är partiets verkligt starka och trovärdiga områden. Ja, moderaterna har till och med en socialpolitisk tradition som ingen behöver skämmas för. Allt detta försvann i årets valrörelse. För oss som varit med några år är årets valstrategi inte något nytt. Tankarna går till 1960 års valrörelse där dåvarande högerpartiet presenterade en figur som skulle få det så mycket bättre med hjälp av indragna bidrag och sänkta skatter. Figuren hette Sam Nilsson. Med Sam Nilssonvalet inleddes en 10-årig kräftgång för partiet. Måtte det nu inte upprepas!

Det är mycket som behöver ändras i det svenska samhället. Men det går knappast att samtidigt torgföra både tagelskjorta och systemskifte. Det blir för mycket! Det var det väljarna visade i årets val.

Folkpartiet har fått en del moderata kärntrupper. Detta är något alarmerande. Därför handlar det om att nu söka åstadkomma ett långsiktigt förtroende för ett allmänborgerligt alternativ. Jag tror därför att den motgång som moderaterna i år råkat ut för i själva verket är mer allvarig för den långsiktiga moderata politiska framgången i Sverige än som

hittills framgått. Moderaterna har nämligen visat att man saknar känsla för realpolitikens villkor och bristande förmåga att utgöra ett samlingsparti för allmänborgerligheten.

Mitt intryck är att partiet historiskt sett klarat sig bäst när man drivit de idékonservativa frågorna – skola, kultur, försvar. Till och med miljö var en viktig fråga för partiet under den epok som lade grunden för 70-talets framgångar. Men så snart skattefrågan tas fram går det dåligt! Inte ens mycket moderatdominerade kommuner är beredda att betala vad som helst för en skattesänkning. Detta kan alla erfarna kommunalmän vitsorda. Därför måste vi åter till en mindre skattefixerad politik. Det handlar alltså om positionsförändringar i sak! Det politiska fältet har genom årets val förskjutits åt borgerligt håll. Men vårt parti har inte inkasserat någon vinst av detta.

Låt mig avsluta med en synpunkt, som jag tror haft visst inflytande på fördelningen mellan de borgerliga partierna. Jag tror att utvecklingen i Sydafrika, som den har gestaltat sig under hösten 85 med alla uppenbara brister på frihet och människovärde, måste ha gett en och annan reflekterande väljare en känsla av att (M):s frihetsbudskap var konstigt på något sätt. Inför de oerhörda lidanden och inför allt förtryck som finns överallt i världen och som dagligen repeteras i våra vardagsrum blir frågan om fler TV-kanaler en smula futtig. Här har folkpartiet en klart bättre politisk image. När tog en moderat initiativ på det internationella freds- och frihetsområdet?

Det gäller nu för partiet att få igång en debatt som leder fram till en ny och bättre strategi inför 1988 års val. I den strategin finns ingen plats för ytterlighetsståndpunkter. Det räcker så bra med att klä av socialdemokratin dess värsta avarter.